

SPRAWOZDANIE ZE ZJAZDU POLSKIEGO TOWARZYSTWA
GLEBOZNAWCZEGO — „ROLA SŁAWOMIRA MIKLASZEWSKIEGO
W ROZWOJU NAUKI O GLEBIE”

W dniach 17—22 czerwca 1974 r. odbył się w setną rocznicę urodzin Sławomira Miklaszewskiego Zjazd Polskiego Towarzystwa Gleboznawczego pod przewodnictwem prezesa — prof. dra Lucjana Królikowskiego. Celem Zjazdu było nie tylko uczczenie pamięci pioniera polskiego gleboznawstwa, ale również przedstawienie roli, jaką odegrał w rozwoju nauki o glebie zarówno w Polsce, jak i na arenie międzynarodowej.

W Zjeździe wzięli udział członkowie Komisji Genezy, Klasyfikacji i Kartografii Gleb PTG, delegaci oddziałów oraz zaproszeni goście krajowi i zagraniczni. Ogółem w Zjeździe wzięło udział 76 osób.

Z zaproszonych gości zagranicznych przybyli na Zjazd: prof. dr J. Boulaïne i prof. dr E. Servat — z Francji, prof. dr G. Reuter z NRD, prof. dr I. Nemecek z CSRS, prof. dr Z. Fekete i prof. dr P. Stefanovits z Węgier oraz prof. dr I. W. Zabożewa z ZSRR.

W dniu 17 czerwca 1974 r. odbyły się w Małej Auli Politechniki Warszawskiej obrady kameralne, na których wygłoszono następujące referaty i komunikaty:

— M. Strzemski — Sławomir Miklaszewski jako twórca polskiej szkoły gleboznawstwa genetycznego,

— F. Kuźnicki — Działalność naukowa Sławomira Miklaszewskiego (opublikowany w Rocznikach Gleboznawczych t. 25 z. dodatek),

— F. Kuźnicki i inni — Rędziny wytworzone ze skał węglanowych różnych formacji geologicznych na obszarze Gór Świętokrzyskich i ich obrzeżenia,

— K. Konecka-Betley — Gleby reliktowe wytworzone ze skał węglanowych na obszarze Gór Świętokrzyskich i ich obrzeżenia,

— B. Dobrzański — Przydatność rolnicza rędzin,

— S. Kowaliński, S. Licznar — Właściwości mikromorfologiczne niektórych rędzin wytworzonych z wapieni różnych formacji geologicznych,

— K. Konecka-Betley, A. Mazurek — Badania mikromorfologiczne zwietrzelin reliktowych wytworzonych z wapieni obszaru Gór Świętokrzyskich i ich osłony,

— H. Uggla — „Rędziny” Pojezierza Mazurskiego,

— F. Kuźnicki, P. Skłodowski — Zawartość i charakterystyka form związków próchnicznych w rędzinach wytworzonych ze skał węglanowych różnych formacji geologicznych,

— K. Czarnowska — Zawartość mikroelementów w glebach wytworzonych z opoki odwapnionej okolic Józefowa n. Wisłą.

— K. Czarnowska, K. Konecka-Betley — Zawartość metali ciężkich w glebach i zwietrzelinach reliktowych wytworzonych ze skał węglanowych,

— J. Borowiec — Czarnoziemy polskie w świetle badań profesora Sławomira Miklaszewskiego,

— J. Borowiec — Profesor Sławomir Miklaszewski jako prekursor wykonywania monolitów glebowych,

— J. Paul — Klasyfikacja gruntów wczoraj i dziś na podstawie mapy majątku Lekarzewice, pow. Radziejów Kujawski, opracowanej przez prof. Sławomira Miklaszewskiego.

Ponadto dwa wygłoszone referaty nie znalazły się w tym zeszycie. Są to:

— Z. Prusinkiewicza — Geochemiczne i paleopedologiczne aspekty kredy jeziornej, (Acta Universit. N. Copernici, Geografia 11, 1975, z. 35, s. 115—127),

— T. Witka — Geograficzne rozmieszczenie rędzin w Polsce.

W dniach 18—21 czerwca 1974 r. odbyła się Konferencja Terenowa na temat: Rędziny wytworzone ze skał wapiennych różnych formacji geologicznych oraz gleby reliktowe (*terra rosa* i *terra fusca*) na obszarze Gór Świętokrzyskich i ich obrzeżenia. Ponadto został zaprezentowany profil czarnoziemny wytworzonego z lessu w miejscowości Opatowice, pow. Proszowice, opracowany przez prof. S. Kowalińskiego.

W ostatnim dniu Zjazdu (22 czerwca 1974 r.) w Krakowie wygłosili referaty goście zagraniczni:

— prof. dr I. W. Zabajewa — Genetyczna charakterystyka bielicy wytworzonych z piasków na obszarze północno-wschodniej Europy,

— prof. dr E. Servat — Główne kryteria podziału gleb Francji,

— prof. dr P. Stefanowits — Charakterystyka rędzin na obszarze Węgier,

— prof. dr G. Reuter — Tworzenie się rankerów i gleb rędzinopodobnych w wyniku doświadczeń wazonowych,

— prof. dr I. Nemecek — Charakterystyka nowej mapy gleb Czechosłowacji,

— prof. dr Z. Fekete — Charakterystyka rędzin dolomitowych,

— prof. dr J. Boulaine — Kształtowanie się rędzin w różnych środowiskach.

Podsumowania Zjazdu dokonał przewodniczący V Komisji — prof. dr F. Kuźnicki, po czym nastąpiło zamknięcie konferencji.

Obszerna problematyka Zjazdu dotyczyła z jednej strony osiągnięć naukowych Miklaszewskiego i wpływu, jaki wywarł na rozwój nauki o glebie, z drugiej zaś — genezy i całokształtu właściwości rędzin wytworzonych z utworów wapniowcowych różnych formacji geologicznych, jak również zwietrzelin skał wapiennych oraz *terra fusca* i *terra rossa*. Osobne zagadnienie stanowiła geneza i właściwości czarnoziemów zdegradowanych występujących na obszarze Polski. Należy bardzo mocno podkreślić, że współczesna problematyka polskich gleboznawców nawiązuje w dużym stopniu do zadań, jakie stawiał przed sobą i realizował Miklaszewski. Jego koncepcja podziału gleb mimo wprowadzenia innej nomenklatury gleboznawczej nic nie straciła na aktualności, ponieważ oparta jest na podstawach przyrodniczych. Za oryginalną polską myśl gleboznawczą, którą reprezentował Miklaszewski, uznać należy podział rędzin w zależności od pochodzenia geologicznego utworów wapniowcowych, ponieważ w ramach różnych formacji geologicznych mieszczą się charakterystyczne typy skał.

Dyskusja w czasie konferencji terenowej potwierdziła w dużym stopniu słuszność polskiej koncepcji podziału rędzin. Dużą kontrowersją w wypowiedziach uczestników zjazdu, zarówno gleboznawców polskich, jak i zagranicznych, wywołało przedstawienie procesu brunatnienia rędzin i kryteriów wyróżniania rędzin brunatnych.

Obszernie były również dyskutowane procesy tworzenia się zwietrzelin typu *terra fusca* i *terra rossa*, które na obszarze Polski stanowią zjawiska reliktowe. Wydaje się bardzo słuszne przedstawienie na Zjeździe problematyki związanej z powstawaniem i dalszą ewolucją rędzin, łącznie z problematyką powstawania zwietrzelin skał wapiennych — *terra fusca* i *terra rossa*, ponieważ zarówno rędziny brunatne, jak i rędziny czerwoziemne stanowią w tych procesach ogniwa pośrednie. Procesy powstawania rędzin i zwietrzelin skał wapiennych były obszernie dyskutowane z punktu widzenia ich ewolucji.

Jeżeli proces tworzenia się rędzin uznać należy za proces monocykliczny, a procesy tworzenia się gleb *terra fusca* i *terra rossa* za procesy policykliczne, to należy również stwierdzić, że rędziny zbrunatniałe mogą być zarówno mono- jak i policykliczne. Stąd częsta trudność (profil Iłża) stwierdzenia ich genezy.

Zagadnienie tworzenia się czarnoziemów na obszarze Polski było obszernie dyskutowane w ostatnim dniu konferencji terenowej (profil Opatkowiec). Dyskusja wykazała celowość wyróżnienia czarnoziemów zdegradowanych tworzących się z lessu w strefie leśno-stepowej, południowej i południowo-wschodniej części Polski, w kompleksie z ciemnoszarymi glebami leśnymi.

Referaty gości zagranicznych (prof. Boulaine, prof. Stefanowicz, prof. Fekete) rzuciły nowe światło na tworzenie się rędzin na obszarach Francji i Węgier. Inne referaty, jak referat prof. dra Zabajowej, nawiązywały do procesu tworzenia się gleb bielcowych z piasków, jak również do za-

gadnień kartografii gleb (prof. Nemecek) lub kryteriów podziału gleb (ref. prof. Servat).

Należy ogólnie stwierdzić, że Zjazd Polskiego Towarzystwa Gleboznawczego w setną rocznicę urodzin S. Miklaszewskiego spełnił swoje zadania, ponieważ przedstawił rozwój polskiej myśli gleboznawczej w nawiązaniu do koncepcji Miklaszewskiego tworzenia się gleb.

*Sekretarz Komitetu Organizacyjnego Zjazdu
doc. dr hab. Piotr Skłodowski*